

Forord

Dette er 2. udgaven af min bog "Håndbog i Non-Toxic Dybtryk," som første gang udkom på dansk i 1998 og siden er udkommet i flere oplag på engelsk, spansk, fransk og flamsk. I mellemtiden har vi udviklet en lang række nye teknikker indenfor det grafiske dybtryk. Også nye non-toxic produkter er kommet til. Det har ikke skortet på henvendelser om en ajourføring af "Håndbog i Non-Toxic Dybtryk." I erkendelse af det store behov for en opdateret dansk udgave af bogen har jeg nu ønsket at imødekomme dette behov. Bogen er fra starten tænkt som en håndbog. Derfor har jeg udstyret den med et brugervenligt stikordsregister bagest i bogen.

Indhold og målgruppe

Bogens indhold er skrevet til professionelle grafikere. Det drejer sig om hovedkapitlerne:

- 1. Akrylbaserede ætsegrunde**
- 2. Ætsning**
- 3. Fotopolymer film og fotopolymer plader (FP-plader)**

Da der imidlertid er tale om helt nye teknikker indenfor det grafiske dybtryk, vil målgruppen sandsynligvis være langt bredere. Derfor har jeg valgt at supplere bogen med fire appendikser:

Appendiks 1: Indretning af et non-toxic værksted

Dette appendiks henvender sig til alle, der ønsker at omlægge eller udvide eksisterende værksteder til de nye giftfri teknikker.

Appendiks 2: Digital billedbehandling

Dette appendiks henvender sig til grafikere med beskedent kendskab til Photoshop, som ønsker at lave computergene-

rerede forlæg til fotografer og ætsninger.

Appendiks 3: Det grafiske dybtryk

Dette appendiks henvender sig til fotografer og andre som ikke har erfaring i at trykke egne værker. Den erfarne grafiker kan her hente viden om de nye vandbaserede dybtrykfarver.

Appendiks 4: Arbejder i zinkplader

Dette appendiks beskriver muligheder og begrænsninger i forbindelse med påføring af ætsegrunde på zink. Ligeledes gennemgås nye giftfri metoder til ætsning af zink.

Hvad er nyt?

Et stort antal produkter og teknisk udstyr er i de mellemliggende år kommet på markedet. Disse produkter og dermed forbundne teknikker har vi løbende testet i Grafisk Eksperimentarium i København. De falder alle indenfor en eller flere af følgende tre kategorier: der er enten tale om forbedringer af eksisterende materialer, de giver grafikerens nye kunstneriske muligheder eller de er ganske enkelt alternativer til eksisterende muligheder.

Betingelsen for, at de bliver omtalt her i bogen er, at de dels lever fuldstændigt op til den professionelle grafikers behov og dels, at de lever op til kriterierne for at blive betegnet "non-toxic."

Endvidere har jeg oplevet at flere grafikere har haft problemer med at få ætsegrundene til at fungere på zinkplader. Da min research indenfor akrylbaserede ætsegrunde og fotopolymer film indtil for nyligt udelukkende har været baseret på anvendelsen af kobber, har jeg valgt at dedikere et særligt appendiks til grafikere, der ønsker at arbejde i zink. Anvendelsen af kobber skal derfor ses som baggrund og forudsætning for beskrivelserne af alle teknikker i bogen, mens muligheder og begrænsninger i forbindelse med anvendelse af zink er beskrevet i appendiks 4.

Ændringerne i indholdet af bogens hovedkapitler er mange:

Affedtning

Den mest effektive affedtning af kobberplader foregår nu som i Kina og Japan med soja sovs.

Akrylbaserede ætsegrunde

Schweiziske Lascaux har udviklet en serie nye ætsegrunde, som vi har testet i Grafisk Eksperimentarium. Enkelte af disse udgør alternativer til de bestående, andre fungerer ikke optimalt, mens en enkelt giver grafikerer helt nye muligheder. Såfremt de lever op til professionel standard, er de blevet tilføjet som alternative muligheder i de enkelte afsnit. I forbindelse med nye teknikker har jeg valgt at beskrive to helt nye ætsegrunde i selvstændige kapitler. Det drejer sig om en langsomt tørrende blødggrund og en hårdgrund, som males direkte på kobberpladen med pensel.

Fotopolymer film

Dette afsnit er skrevet fuldstændigt om, idet der siden førsteudgaven af denne bog er kommet helt nye materialer på markedet, og vi har fået mulighed for at integrere computergenererede positiver i det grafiske dybtryk. Endvidere beskriver jeg den såkaldte vådlaminering af fotopolymer filmen, som alternativ til tør laminering på kobbertrykpressen. UV-belysning af laveringer og fotografier med brug af akvatinterastre har ligeledes ændret sig. Sidst men ikke mindst har jeg valgt at sløjfe kapitler, som bedst kunne henregnes til effekter for effekternes egen skyld, til fordel for et par nye og meget spændende teknikker, hvor især sodalaveringer byder på spændende muligheder (som kontrollabelt alternativ til syrelaveringer).

Appendiks 1: Indretning af et Non-Toxic værksted

I dette appendiks giver jeg byggevejledninger og tips til det tekniske udstyr, som er nødvendigt i et komplet non-toxic værksted.

Appendiks 2: Digital billedbehandling

Dette appendiks afløser det oprindelige appendiks om mærkekammerarbejde og handler specifikt om, hvordan man laver det perfekte positiv til fotogravure i Photoshop. Trin for trin gennemgår jeg hele arbejdsprocessen med udgangspunkt i både det analoge og det digitale billede til udskrivning af det perfekte positiv.

Appendiks 3: Det Grafiske Dybtryk

Rostow and Jung i USA var blandt de første til at udvikle vandbaserede dybtrykfarver, som er 100% lysægte og giftfrie. Disse vandbaserede trykfarver er væsentlig nemmere at arbejde med end de traditionelle oliebaseerede dybtrykfarver. Rengøring af plader, værktøj og arbejdsområder foregår nemt og enkelt med sulfo og vand. Endelig åbner de nye farver hidtil ukendte muligheder for at kombinere dybtryk og monotypi. Dette appendiks beskriver både arbejdet med de traditionelle oliebaseerede dybtrykfarver og de nye vandbaserede dybtrykfarver.

Appendiks 4: Arbejder i zinkplader

I dette nye appendix beskriver jeg alle arbejdsprocesser med de her omtalte teknikker på zinkplader. Herudover gennemgår jeg en helt ny non-toxic metode til at ætse zink, aluminium og stål.

Generelle opdateringer

Med denne nye udgave af Håndbog i Non-Toxic Dybtryk har jeg opdateret alle afsnit i relation til produkter og teknikker. Nye og indtil videre ukendte produkter og teknikker vil løbende blive beskrevet på min hjemmeside:

www.GrafiskEksperimentarium.dk > Non-Toxic Updates

Herudover, kan alle der måtte ønske det, holde sig opdaterede om nye tiltag i mine nyhedsbreve, som man frit kan abonnere på fra min hjemmeside.

Afsluttende bemærkninger

Igennem hele min research på dette område har det altid været og er fortsat mit klare mål at begrænse antallet af produkter i det "non-toxic" værksted til det færrest mulige under hensyn til den bedst mulige kvalitet. Jeg har ligeledes bestræbt mig på at udvikle praktiske og økonomisk overskuelige løsninger til at finde eller selv bygge det nødvendige tekniske udstyr, naturligvis med den klare forudsætning at såvel materialer som teknisk udstyr skal leve op til den professionelle grafikers krav om optimal kvalitet.

Et andet væsentligt kriterium for min research har været at forblive helt og aldeles uafhængig af bestemte producenter og produkter. Grafisk Eksperimentarium modtager således hverken økonomisk, teknisk eller anden form for støtte fra udbydere af de her omtalte produkter. Valget af produkter er således udelukkende sket dels på baggrund af de objektive behov, jeg har skønnet den professionelle grafiker må stille til produkterne, og dels i hvor høj grad produkterne kan leve op til de miljø- og helbredsmæssige standarder, der naturligt må gælde for et non-toxic grafikværksted.

Siden jeg i 1996 lancerede de nye teknikker i Europa har det være kutyme, at producenter af teknisk udstyr og materialer har sendt deres produkter til tests i Grafisk Eksperimentarium. Herudover tester vi uopfordret alle materialer og alt teknisk udstyr til de her nævnte teknikker en gang om året. Resultatet formidles i mine gratis nyhedsbreve.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke mine to gode venner Marnix Everaert og Jos Pastijn, som begge underviser i non-toxic dybtryk på "Academie voor Beeldende Kunst" i Gent, for kritisk gennemlæsning af manuskriptet. Det samme gælder min gode ven Juan Carlos Ramon Guadix, professor ved kunstakademiet i Granada, som bl.a. har stået for den spanske oversættelse af bogen og Filip Le Roy fra "Academie voor Beeldende Kunsten" i Anderlecht for gode

råd og for at stille layoutet af bogen til rådighed for mig. Han har stået for den flamske og franske oversættelse og udgivelse af bogen. Endelig skylder jeg en tak til mine gode venner, grafikerne Gunnar Nielsen og Rigmor Lisbeth Justesen, for grundig korrekturlæsning af manuskriptet. Alle nævnte grafikere har været til uvurderlig støtte for mig i forbindelse med min research på området.

Juni 2011
Henrik Bøegh